

Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal (Text refós per LesLleis.com)

Índex

[Mostra/Amaga]

- Exposició de motius
- Títol preliminar. Les garanties penals i l'aplicació de la llei penal
 - Article 1
 - Garantia criminal
 - Article 2
 - Garantia penal
 - Article 3
 - Garantia jurisdiccional i d'execució
 - Article 4
 - Prohibició de l'analogia
 - Article 5
 - Principi de culpabilitat
 - Article 6
 - Principis aplicables a les mesures de seguretat
 - Article 7
 - Aplicació de la llei penal en el temps
 - Article 8
 - Aplicació de la llei penal en l'espai
 - Article 9
 - Prohibició de doble sanció. Concurs de lleis
 - Article 10
 - Aplicació
- Llibre primer. Part general
- Títol I. La infracció penal
 - Capítol primer. Regles generals sobre delictes i contravencions penals
 - Article 11
 - Definició de les infraccions
 - Article 12
 - Classificació de les infraccions
 - Article 13
 - Incriminació de la imprudència
 - Article 14
 - Error de tipus
 - Article 15
 - Error de prohibició
 - Article 16
 - Grau d'execució del fet il·lícit
 - Article 17
 - T temptativa
 - Article 18
 - Conspiració
 - Article 19
 - Provocació
 - Capítol segon. Les persones penalment responsables
 - Article 20
 - Persones responsables
 - Article 21
 - Autoria
 - Article 22
 - Comissió per omissió
 - Article 23
 - Complicitat
 - Article 24
 - Principi de personalitat i actuació per un altre
 - Article 25
 - Responsabilitat subsidiària dels autors en els delictes de difusió i comunicació públiques
 - Capítol tercer. Exclusió i modificació de la responsabilitat criminal
 - Article 26
 - Minoria d'edat penal
 - Article 27
 - Circumstàncies excloents
 - Article 28
 - Circumstàncies excloents incompletes
 - Article 29
 - Circumstàncies atenuants

- Article 30
 - Circumstàncies agreujants
- Article 31
 - Circumstància mixta de parentiu
- Capítol quart. Definicions generals
 - Article 32
 - Autoritat i funcionari
 - Article 33
 - Persona incapacit
 - Article 34
 - Document
- Títol II. Les penes
 - Capítol primer. Classificació
 - Article 35
 - Penes principals per als delictes majors
 - Article 36
 - Penes principals per als delictes menors
 - Article 37
 - Penes principals per a les contravencions penals
 - Article 38
 - Penes complementàries per als delictes
 - Capítol segon. Contingut de les penes
 - Article 39
 - L'arrest
 - Article 40
 - L'arrest de temps festiu
 - Article 41
 - L'arrest nocturn o arrest parcial diari
 - Article 42
 - L'arrest domiciliari
 - Article 43
 - Equivalències i modalitats de compliment
 - Article 44
 - La pena de multa
 - Article 45
 - Les penes d'inhabilitació
 - Article 46
 - Les penes de suspensió
 - Article 47
 - Les penes de privació del permís de conduir, d'armes i de caça o pesca
 - Article 48
 - La prohibició d'emetre xecs o utilitzar targetes de crèdit
 - Article 49
 - Treballs en benefici de la comunitat
 - Article 50
 - Prohibició de contractar amb les administracions públiques
 - Article 51
 - Prohibició de contactar amb la víctima
 - Capítol tercer. Determinació de les penes
 - Article 52
 - Pena prevista a la llei
 - Article 53
 - Reducció de pena per als còmplices
 - Article 54
 - Reducció qualificada
 - Article 55
 - Substitució automàtica de la pena de presó
 - Article 56
 - Determinació en funció de les circumstàncies modificatives de la responsabilitat
 - Article 57
 - Dispensa de pena
 - Article 58
 - Acumulació de penes i concurs real d'infraccions
 - Article 59
 - Infracció continuada
 - Article 60
 - Concurs ideal d'infraccions
 - Capítol quart. Suspensió, substitució i execució de les penes
 - Article 61
 - Suspensió condicional simple
 - Article 62
 - Suspensió condicional qualificada
 - Article 63
 - Modificació de les condicions
 - Article 64
 - Disposicions comunes a les dues formes de suspensió

- Article 65
 - Substitució de penes
- Article 66
 - Substitució per incompliment de la pena d'arrest
- Article 67
 - Delinqüent habitual
- Article 68
 - Impagament de la pena de multa
- Article 69
 - Execució de penes
- Títol III. Conseqüències accessòries del delictes referides a les persones físiques o a les persones jurídiques
 - Article 70
 - Comís dels instruments, efectes i guanys
 - Article 71
 - Altres conseqüències
- Títol IV. Les mesures de seguretat
 - Capítol primer. Disposicions generals
 - Article 72
 - Àmbit d'aplicació
 - Article 73
 - Classes
 - Article 74
 - Aplicació de les mesures privatives de llibertat en cas d'exclusió de responsabilitat
 - Article 75
 - Aplicació de les mesures privatives de llibertat en cas d'exclusió incompleta de responsabilitat
 - Article 76
 - Aplicació de les mesures no privatives de llibertat
 - Capítol segon. Execució de les mesures de seguretat
 - Article 77
 - Suspensió, substitució i extinció de la mesura
 - Article 78
 - Incompliment de la mesura
- Títol V. Extinció de la responsabilitat criminal
 - Capítol primer. Causes d'extinció de la responsabilitat criminal i de la pena
 - Article 79
 - La mort, el compliment de la condemna i l'amnistia
 - Article 80
 - El perdó i la renúncia
 - Article 81
 - La prescripció del delictes
 - Article 82
 - Càmput de la prescripció del delictes
 - Article 83
 - Interrupció
 - Article 84
 - Prescripció de la pena i de la mesura de seguretat
 - Article 85
 - Càmput de la prescripció de la pena
 - Article 86
 - L'indult
 - Capítol segon. La rehabilitació
 - Article 87
 - Requisits
 - Article 88
 - Càmput
 - Article 89
 - Cancel·lació d'antecedents
- Títol VI. La responsabilitat civil
 - Article 90
 - La responsabilitat civil derivada de la infracció penal
 - Article 91
 - Contingut
 - Article 92
 - Interessos
 - Article 93
 - Compensació de culpes
 - Article 94
 - Responsables civils
 - Article 95
 - Responsabilitat civil en cas d'exclusió de responsabilitat penal
 - Article 96
 - Responsabilitat solidària dels asseguradors
 - Article 97
 - Altres responsabilitats solidàries
 - Article 98
 - Responsabilitat civil subsidiària
 - Article 99

- Responsabilitat per enriquiment
- Article 100
 - Prelació de pagaments
- Article 101
 - Extinció
- Llibre segon. Delictes
- Títol I. Delictes contra la vida humana independent
 - Article 102
 - Homicidi
 - Article 103
 - Assassinat
 - Article 104
 - Homicidi per imprudència
 - Article 105
 - Inducció i cooperació al suïcidi
 - Article 106
 - Homicidi consentit
- Títol II. Delictes contra la vida humana prenatal
 - Article 107
 - Avortament no consentit
 - Article 108
 - Avortament consentit
 - Article 109
 - Avortament imprudent
- Títol III. Delictes contra la integritat física i moral
 - Capítol primer. Tortura i delictes contra la integritat moral comesos amb abús de càrrec públic
 - Article 110
 - Tortura
 - Article 111.
 - Omissió d'impedir i denunciar la tortura
 - Article 112
 - Tractes degradants
 - Capítol segon. Delictes contra la salut i la integritat de les persones
 - Article 113
 - Tipus bàsic de maltractament i lesió
 - Article 114
 - Maltractaments en l'àmbit domèstic
 - Article 115
 - Tipus agreujat
 - Article 116
 - Lesions qualificades
 - Article 117
 - Lesions per imprudència
 - Article 118
 - Participació en una baralla amb mitjans perillosos
 - Article 118 bis
 - Utilització temerària d'arma de foc
 - Article 119
 - Consentiment
 - Capítol tercer. Altres delictes contra la salut i la integritat dels éssers humans
 - Article 120
 - Lesions al fetus
 - Article 121
 - Tràfic d'òrgans, teixits, cèl·lules o gàmetes humans
 - Article 122
 - Experimentacions no consentides
- Títol IV. Delictes relatius a la genètica i a la reproducció humanes
 - Article 123
 - Tipus bàsic
 - Article 124
 - Tipus qualificat
 - Article 125
 - Obtenció i ús de les característiques genètiques
 - Article 126
 - Divulgació
 - Article 127
 - Armes biològiques
 - Article 128
 - Experimentació i comercialització
 - Article 129
 - Reproducció assistida
 - Article 130
 - Consentiment
- Títol V. Omissió del deure de socors
 - Article 131
 - Omissió de socors
 - Article 132

- Obstaculització de socors
- **Títol VI. Delictes contra la llibertat**
 - **Capítol primer. Delictes contra la llibertat de moviments de les persones**
 - **Article 133**
 - Detenció il·legal
 - **Article 134**
 - Esclavatge
 - **Article 135**
 - Segrest
 - **Article 136**
 - Penes agreujades
 - **Article 137**
 - Desaparició de persones
 - **Article 138**
 - Qualificació per ser autoritat o funcionari
 - **Capítol segon. Coaccions i amenaces**
 - **Article 139**
 - Coaccions
 - **Article 140** ⓘ
 - Amenaces condicionals d'un mal constitutiu de delicte
 - **Article 141**
 - Altres amenaces condicionals
 - **Article 142**
 - Xantatge
 - **Article 143** ⓘ
 - Amenaces no condicionals
 - **Article 143 bis** ⓘ
 - Circumstància agreujant
- **Títol VII. Delictes contra la llibertat sexual**
 - **Capítol primer. Agressions sexuals**
 - **Article 144**
 - Agressió sexual
 - **Article 145**
 - Agressió sexual constitutiva de violació
 - **Article 146** ⓘ
 - Agressions qualificades
 - **Capítol segon. Abusos sexuals**
 - **Article 147**
 - Actes sexuals sense consentiment
 - **Article 148**
 - Abusos sexuals amb prevalença a menors d'edat
 - **Article 149**
 - Abusos sexuals amb prevalença a majors d'edat
 - **Capítol tercer. Delictes relatius a la prostitució**
 - **Article 150**
 - Establiment de prostitució
 - **Article 151**
 - Afavoriment de la prostitució
 - **Article 152**
 - Proxenetisme
 - **Article 153**
 - Tipus qualificat per lucre
 - **Article 154**
 - Actes sexuals amb menors o incapaços prostituïts
 - **Capítol quart. Delictes relatius a la pornografia i les conductes de provocació sexual**
 - **Article 155** ⓘ
 - Utilització de menors i incapaços per a la pornografia
 - **Article 156**
 - Exhibicionisme
 - **Article 157**
 - Difusió de pornografia entre menors d'edat
 - **Capítol cinquè. Disposicions comunes**
 - **Article 158**
 - Règim de perseguibilitat
 - **Article 159**
 - Penes privatives de drets
 - **Article 160**
 - Clàusula de concurs
 - **Article 161**
 - Conseqüències accessòries
- **Títol VIII. Delictes contra les relacions familiars**
 - **Capítol primer. Delictes contra les institucions protectores dels menors i incapaços**
 - **Article 162**
 - Sostracció de menors
 - **Article 163**
 - Inducció a abandonar la llar familiar

- Article 164
 - Tràfic d'infants per alterar-ne la filiació
- Article 165
 - Grup organitzat
- Article 166
 - Penes d'inhabilitació i conseqüències accessòries
- Capítol segon. Delictes comesos en l'exercici de les funcions de protecció
 - Article 167
 - Abandó de menors i incapaços
 - Article 168
 - Omissió del deure d'assistència en cas de necessitat
 - Article 169
 - Utilització de menors o incapaços per a la mendicitat
 - Article 170
 - Penes d'inhabilitació
- Capítol tercer. Bigàmia
 - Article 171
 - Bigàmia
- Títol IX. Delictes contra l'honor
 - Article 172
 - Calúmia
 - Article 173
 - Difamació
 - Article 174
 - Injúria
 - Article 175
 - Concepte de publicitat
 - Article 176
 - Responsabilitat civil solidària
 - Article 177
 - Retractació
 - Article 178
 - Publicació de la sentència
 - Article 179
 - Perseguitabilitat
 - Article 180
 - Calúmia i difamació en judici
 - Article 181
 - Perdó
- Títol X. Delictes contra la intimitat i la inviolabilitat de domicili
 - Capítol primer. Descobriment i revelació de secrets
 - Article 182
 - Descobriment de secrets documentals
 - Article 183
 - Escoltes il·legals i conductes afins
 - Article 184
 - Obtenció o ús il·lícit de dades personals automatitzades
 - Article 185
 - Qualificació per la revelació
 - Article 186
 - Dades especialment protegides
 - Article 187
 - Qualificació per organització
 - Article 188
 - Delicte de revelació
 - Article 189
 - Qualificació per a funcionari o autoritat
 - Article 190
 - Violació de secrets en l'àmbit laboral
 - Article 191
 - Violació del secret professional
 - Article 192
 - Continuació de l'obligació de secret
 - Article 193
 - Règim de perseguibilitat
 - Capítol segon. Violació de domicili o establiment
 - Article 194
 - Violació de domicili
 - Article 195
 - Violació de determinats domicilis o establiments
 - Article 196
 - Qualificació per al funcionari o autoritat
 - Títol XI. Delictes contra el patrimoni
 - Capítol primer. Delictes patrimonials d'apoderament
 - Article 197
 - Furt
 - Article 198

- Furt qualificat
- Article 199
 - Furt amb força en les coses o en casa habitada
- Article 200
 - Concepte de claus falses
- Article 201
 - Concepte de casa habitada
- Article 202
 - Robatori
- Article 203
 - Robatori qualificat
- Article 204
 - Furt d'ús de vehicles
- Article 205
 - Furt impropri
- Article 206
 - Tipus qualificats
- Capítol segon. Extorsió
 - Article 207
 - Extorsió
- Capítol tercer. Defraudacions
 - Article 208
 - Estafa
 - Article 209
 - Estafa qualificada
 - Article 210
 - Estafa informàtica
 - Article 211
 - Estafes privilegiades
 - Article 212
 - Defraudacions en l'ús de fluids o sistemes de telecomunicació
 - Article 213
 - Apropiació indeguda
 - Article 214
 - Apropiació privilegiada
 - Article 215
 - Administració deslleial
- Capítol quart. Receptació
 - Article 216
 - Receptació de delictes
 - Article 217
 - Receptació habitual de contravencions penals
 - Article 218
 - Comissió del fet en un establiment comercial o industrial
 - Article 219
 - Disposició comuna
- Capítol cinquè. Insolvències punibles
 - Article 220
 - Frustració de procediments executius de cobrament
 - Article 221
 - Fallida delictiva
- Capítol sisè. Danys
 - Article 222
 - Concepte de dany
 - Article 223
 - Tipus bàsic
 - Article 224
 - Tipus privilegiat
 - Article 225
 - Danys informàtics
 - Article 226
 - Temptativa
- Capítol setè. Disposicions comunes
 - Article 227
 - Excusa absolutòria en cas de parentiu
- Títol XII. Delictes contra l'ordre socioeconòmic
 - Capítol primer. Delictes relatius als concursos i subhastes públics
 - Article 228
 - Concursos i subhastes públics
 - Capítol segon. Delictes contra la propietat intel·lectual i industrial
 - Article 229
 - Delictes contra la propietat intel·lectual
 - Article 230
 - Delictes contra els drets de patent o models d'utilitat
 - Article 231

- Delictes contra els drets de marca
 - Article 232
 - Disposició comuna
- Capítol tercer. Delictes relatius al mercat i als consumidors
 - Article 233
 - Descobriment de secret d'empresa
 - Article 234
 - Infracció del deure de reserva
 - Article 235
 - Revelació de secret d'empresa
 - Article 236
 - Indicacions enganyoses
 - Article 237
 - Engany al consumidor
- Capítol quart. Delictes contra l'activitat mercantil de les empreses
 - Article 238
 - Falsejament de comptes socials
 - Article 239
 - Abús de posició dominant
 - Article 240
 - Administració deslleial d'una empresa
 - Article 241
 - Empresa fictícia
 - Article 242
 - Xec sense provisió
 - Article 243
 - Ús fraudulent de targeta de crèdit
- Capítol cinquè. Delictes contra la seguretat social
 - Article 244
 - Defraudació a la Caixa Andorrana de Seguretat Social
- Capítol sisè. Delictes de contraban
 - Article 245
 - Mercaderies sensibles
- Capítol setè. Delictes contra el sistema bancari i financer
 - Article 246
 - Activitat bancària o financera il·legals
 - Article 247
 - Préstec usurari
- Capítol vuitè. Delictes fiscals
 - Article 248
 - Fraud fiscal en l'impost sobre les rendes de l'estalvi
- Títol XIII. Delictes contra els drets dels treballadors
 - Article 249
 - Condicions degradants o perilloses de treball
 - Article 250
 - Condicions abusives de treball
 - Article 251
 - Omissió de mesures de seguretat en el treball
 - Article 252
 - Tràfic de persones per a la seva explotació laboral
- Títol XIV. Delictes contra la seguretat col·lectiva
 - Capítol primer. L'energia nuclear i els grans estralls
 - Article 253
 - Possessió il·lícita
 - Article 254
 - Transport i dipòsit il·lícits
 - Article 255
 - Exposició a radiacions
 - Article 256
 - Pertorbació d'establiments, instal·lacions o serveis
 - Article 257
 - Pèrdua per imprudència
 - Article 258
 - Propagació de radiacions per imprudència
 - Capítol segon. Estralls i delictes de risc catastròfic
 - Article 259
 - Estralls
 - Article 260
 - Estralls per imprudència
 - Article 261
 - Col·locació o enviament d'explosius
 - Article 262
 - Infracció de normes de seguretat amb perill concret per a les persones
 - Capítol tercer. Tinença, tràfic i dipòsit d'armes, municions o explosius
 - Article 263
 - Tinença i port il·legal d'armes
 - Article 264

- Tràfic i dipòsit d'armes de foc
 - Article 265
 - Tràfic i dipòsit d'armes de guerra
 - Article 266
 - Tràfic i dipòsit d'armes químiques o biològiques
 - Article 267
 - Tràfic i dipòsit d'aparells explosius i incendiaris
 - Capítol quart. Delictes contra la seguretat del trànsit
 - Article 268
 - Conducció sota l'efecte de drogues
 - Article 269
 - Refús de sotmetre's a la prova
 - Article 270
 - Conducció temerària amb perill concret per a les persones
 - Article 271
 - Alteració de la seguretat en el trànsit
 - Article 272
 - Comís del vehicleactiusactiusactius
- Títol XV. Delictes contra la salut pública
 - Capítol primer. Delictes contra la salut dels consumidors
 - Article 273
 - Elaboració i tràfic de substàncies nocives
 - Article 274
 - Responsabilitat penal pel producte
 - Article 275
 - Delictes alimentaris
 - Article 276
 - Delictes farmacològics
 - Article 277
 - Delictes relacionats amb l'engreixament de bestiar
 - Article 278
 - Enverinament d'aigües o substàncies alimentàries
 - Article 279
 - Mesures cautelars
 - Article 280
 - Imprudència punible
 - Capítol segon. Delictes relatius al tràfic il·legal de drogues tòxiques
 - Article 281
 - Concepte de droga tòxica
 - Article 282
 - Tipus bàsic
 - Article 283
 - Tipus qualificat
 - Article 284
 - Tipus privilegiats
 - Article 285
 - Precursors
 - Article 286
 - Comís
 - Article 287
 - Reduccions de pena de política criminal
 - Article 288
 - Determinació de la quantia de la pena de multa
- Títol XVI. Delictes contra el medi ambient
 - Capítol primer. Delictes contra el medi ambient i els recursos naturals
 - Article 289
 - Contaminació ambiental
 - Article 290
 - Tipus qualificat
 - Article 291
 - Dany a un espai natural protegit
 - Article 292
 - Imprudència
 - Article 293
 - Responsabilitat penal de l'autoritat o el funcionari
 - Capítol Segon. Delictes relatius a la flora i la fauna
 - Article 294
 - Tràfic de flora protegida
 - Article 295
 - Destrucció o alteració d'hàbitat
 - Article 296
 - Caça, pesca i tràfic d'espècies amenaçades o protegides
 - Article 297
 - Caça il·legal
 - Article 298
 - Pena d'inhabilitació
 - Capítol tercer. Incendis forestals

- Article 299
 - Incendi forestal
- Article 300
 - Tipus qualificat
- Article 301
 - Imprudència
- Article 302
 - Temptativa i desistiment
- Article 303
 - Conseqüències accessòries
- Article 304
 - Risc d'incendi forestal
- Capítol quart. Disposicions comunes
 - Article 305
 - Espai natural protegit
 - Article 306
 - Reparació i mesures cautelars
 - Article 307
 - Atenuant de reparació
- Títol XVII. Delictes contra l'ordenació del territori i contra el patrimoni històric
 - Article 308
 - Delicte urbanístic
 - Article 309
 - Danys a béns d'interès especial
 - Article 310
 - Responsabilitat del funcionari
 - Article 311
 - Omissió imprudent de deures de conservació
 - Article 312
 - Impediments a la recerca
- Títol XVIII. Delictes contra la Constitució
 - Capítol primer. Atemptat violent contra l'Estat de dret
 - Article 313
 - Concepte d'atemptat violent contra l'Estat de dret
 - Article 314
 - Persones responsables
 - Article 315
 - Temptativa i actes preparatoris
 - Article 316
 - Omissió d'impedir l'atemptat contra l'Estat de dret
 - Article 317
 - Dispensa o atenuació de pena
 - Capítol segon. Delictes contra les institucions
 - Article 318
 - Delicte contra la vida dels coprínceps
 - Article 319
 - Atemptats a la integritat o a la llibertat dels coprínceps
 - Article 320
 - Calúmnies, difamacions i injúries contra els coprínceps
 - Article 321
 - Atemptat a la residència
 - Article 322
 - Coacció d'òrgans constitucionals
 - Article 323
 - Pertorbació del Consell General
 - Article 324
 - Atemptats contra la immunitat dels consellers generals i els membres del Govern
 - Article 325
 - Delictes contra el prestigi de les institucions
 - Capítol tercer. Delictes electorals
 - Article 326
 - Coacció a l'elector
 - Article 327
 - Atemptat al secret de vot
 - Article 328
 - Engany a l'elector
 - Article 329
 - Pertorbació d'eleccions
 - Article 330
 - Fraus electorals
 - Article 331
 - Disposició comuna
 - Article 332
 - Obstaculització de la campanya electoral
 - Article 333
 - Inscripció fraudulenta en el cens
 - Capítol quart. Delictes contra la divisió de poders i els deures de cooperació
 - Article 334

- Atemptats contra la divisió de poders
 - Article 335
 - Altres atemptats
 - Article 336
 - Incompliment de resolucions judicials
 - Article 337
 - Delicte de denegació de cooperació
- Capítol cinquè. Delictes de discriminació
 - Article 338
 - Discriminació
 - Article 339
 - Delicte d'ofensa a un grup
 - Article 340
 - Delicte contra els sentiments envers els difunts
- Capítol sisè. Delictes contra l'exercici dels drets fonamentals
 - Article 341
 - Delicte contra l'exercici del dret de reunió i manifestació
 - Article 342
 - Delicte contra la llibertat d'expressió i informació
 - Article 343
 - Impediment de l'exercici dels drets fonamentals
- Capítol setè. Delictes contra les garanties dels drets fonamentals
 - Secció primera. Delictes contra les garanties del dret a la llibertat individual
 - Article 344
 - Detenció o retenció il·legal
 - Article 345
 - Incomunicació il·legal
 - Article 346
 - Violació del dret a l'assistència lletrada
 - Article 347
 - Abusos comesos per funcionaris en l'àmbit penitenciari
 - Secció segona. Delictes comesos per funcionaris públics contra la inviolabilitat domiciliària i les altres garanties del dret a la intimitat
 - Article 348
 - Delicte contra la inviolabilitat domiciliària
 - Article 349
 - Delicte contra la inviolabilitat de la correspondència
 - Article 350
 - Escoltes il·legals
- Títol XIX. Delictes contra l'ordre públic
 - Capítol primer. Sedició
 - Article 351
 - Concepte de sedició
 - Article 352
 - Persones responsables
 - Article 353
 - Atenuació facultativa
 - Article 354
 - T temptativa i actes preparatoris
 - Capítol segon. Els delictes de desordres públics
 - Article 355
 - Desordres públics
 - Article 356
 - Manifestacions il·lícites
 - Article 357
 - Desordres especials
 - Article 358
 - Alteracions de serveis i subministraments
 - Capítol tercer. Associacions il·lícites
 - Article 359
 - Concepte d'associació il·lícita
 - Article 360
 - Penes per als membres d'associacions il·lícites
 - Article 361
 - Altres conseqüències del delicte
 - Capítol quart. Delictes de terrorisme
 - Article 362
 - Definició de terrorisme
 - Article 363
 - Penalitat
 - Article 364
 - Altres infraccions amb finalitat terrorista
 - Article 365
 - Pertinença activa a grup terrorista
 - Article 366
 - Col·laboració amb terrorista
 - Article 366 bis
 - Finançament del terrorisme

- Article 366 ter
 - Conseqüències accessòries
- Article 367
 - Rellevància del penediment
- Títol XX. Delictes contra la pau i la independència del Principat
 - Article 368
 - Atemptat contra la independència del Principat
 - Article 369
 - Provocació de la guerra
 - Article 370
 - Atemptat contra la neutralitat
 - Article 371
 - Traïció
- Títol XXI. Delictes contra la funció pública
 - Capítol primer. Prevaricació en la funció pública
 - Article 372
 - Prevaricació d'autoritat o funcionari
 - Article 373
 - Nomenament il·legal
 - Capítol segon. Infidelitat en la custòdia de documents i violació de secret
 - Article 374
 - Sostracció de documents
 - Article 375
 - Destrucció o inutilització de segells o altres mesures adoptades per restringir l'accés a un document
 - Article 376
 - Accés il·lícit a documents
 - Article 377
 - Revelació de secrets
 - Capítol tercer. La concussió i les exaccions il·legals
 - Article 378
 - Concussió
 - Article 379
 - Exaccions il·legals
 - Capítol quart. Corrupció i tràfic d'influències
 - Article 380
 - Corrupció
 - Article 381
 - Tipus agreujat
 - Article 382
 - Altres subjectes de la corrupció
 - Article 383
 - Corrupció judicial
 - Article 384
 - Tipus agreujat
 - Article 385
 - Tipus privilegiat
 - Article 385 bis
 - Altres subjectes de la corrupció
 - Article 386
 - Tràfic d'influències
 - Article 386 bis
 - Conseqüències accessòries
 - Capítol cinquè. Finançament il·legal de partits polítics
 - Article 387
 - Finançament il·legal de partits polítics
 - Capítol sisè. Malbaratament de cabals públics
 - Article 388
 - Sostracció de béns públics
 - Article 389
 - Administració deslleial del patrimoni públic
 - Article 390
 - Utilització temporal de béns públics
 - Capítol setè. Altres abusos en l'exercici de la funció pública
 - Article 391
 - Intromissió d'interessos privats en la funció pública
 - Article 392
 - Negociacions prohibides
 - Article 393
 - Abús d'informació privilegiada per part d'una autoritat o un funcionari
 - Article 394
 - Ús d'informació privilegiada per part d'un particular
 - Capítol vuitè. Matrimoni il·legal
 - Article 395
 - Celebració de matrimoni il·legal
 - Capítol novè. Atemptats contra els funcionaris i usurpació de funcions públiques
 - Article 396

- Obstaculització de funcions públiques
- Article 397
 - Resistència i desobediència
- Article 398
 - Obstaculització de l'execució de resolucions administratives
- Article 399
 - Usurpació de funcions públiques
- Títol XXII. Delictes contra l'Administració de Justícia
 - Capítol primer. Prevaricació judicial
 - Article 400
 - Prevaricació de batlle, magistrat o àrbitre
 - Article 401
 - Imprudència o ignorància
 - Article 402
 - Denegació de justícia
 - Article 403
 - Dilacions indegudes
 - Capítol segon. L'omissió del deure d'impedir delictes o de perseguir-los
 - Article 404
 - Omissió del deure d'impedir delictes
 - Article 405
 - Omissió del deure de persecució de delictes
 - Capítol tercer. Encobriment
 - Article 406
 - Encobriment
 - Article 407
 - Penalitat i excusa absolutòria
 - Article 408
 - Disposició comuna
 - Capítol quart. Delictes de blanqueig de diners o valors
 - Article 409
 - Blanqueig de diners o valors
 - Article 410
 - Tipus qualificat
 - Article 411
 - Conseqüències accessòries
 - Article 412
 - Aplicació de la llei penal
 - Article 413
 - Reduccions punitives de política criminal
 - Capítol cinquè. Realització arbitrària del propi dret
 - Article 414
 - Realització arbitrària del propi dret
 - Capítol sisè. Acusació i denúncia falses i simulació de delictes
 - Article 415
 - Falsa denúncia o acusació
 - Article 416
 - Simulació de delictes
 - Article 417
 - Disposició comuna
 - Capítol setè. Testimoniatge, dictamen i traducció falsos
 - Article 418
 - Testimoniatge fals
 - Article 419
 - Perits i intèrprets
 - Article 420
 - Reducció de pena per parentiu
 - Article 421
 - Exempcions i reduccions punitives de política criminal
 - Capítol vuitè. Obstrucció a la justícia i deslleialtat professional i processal
 - Article 422
 - Absència a la vista en procés penal
 - Article 423
 - Protecció dels intervinents en el procés
 - Article 424
 - Retenció de mitjans de prova
 - Article 425
 - Revelació de secret
 - Article 426
 - Deslleialtat professional
 - Article 427
 - Obstaculització d'execució de resolucions judicials
 - Capítol novè. Crebantament i ajut a l'evasió
 - Article 428
 - Crebantament de condemna, presó provisional o detenció
 - Article 429
 - Ajut a l'evasió

- Títol XXIII. Delictes contra la seguretat en el tràfic jurídic
 - Capítol primer. Falsedat de moneda i efectes timbrats
 - Secció primera. Falsedat de moneda
 - Article 430
 - Concepte de moneda
 - Article 431
 - Creació i posada en circulació de moneda inautèntica
 - Article 432
 - Actes preparatoris punibles
 - Secció segona. Falsedat d'efectes timbrats
 - Article 433
 - Concepte d'efecte timbrat
 - Article 434
 - Creació i posada en circulació d'efectes timbrats inautèntics
 - Capítol segon. Falsedat de documents, d'enregistraments tècnics i de dades informàtiques
 - Secció primera. Falsedat de document
 - Article 435
 - Creació, ús i comercialització de document inautèntic
 - Article 436
 - Creació, ús i comercialització de document inautèntic per un funcionari
 - Article 437
 - Creació, ús i comercialització de document inveraç per un funcionari
 - Article 438
 - Creació mediata, ús i comercialització de document inveraç per particular
 - Article 439
 - Temptativa
 - Article 440
 - Creació, ús i comercialització de certificats inveraços
 - Article 441
 - Supressió de document
 - Secció segona. Falsedat d'enregistraments tècnics
 - Article 442
 - Concepte d'enregistrament tècnic
 - Article 443
 - Creació o alteració d'enregistrament tècnic
 - Article 444
 - Ús d'enregistrament tècnic inautèntic o alterat
 - Article 445
 - Supressió d'enregistrament tècnic
 - Secció tercera. Falsedat de dades informàtiques
 - Article 446
 - Creació o alteració de dades informàtiques
 - Article 447
 - Ús de dades informàtiques falses o alterades
 - Capítol tercer. Falsedats personals
 - Article 448
 - Usurpació de la identitat
 - Article 449
 - Intrusisme
- Títol XXIV. Delictes contra la comunitat internacional
 - Capítol primer. Delictes contra el dret de gentes
 - Article 450
 - Homicidi de cap d'Estat
 - Article 451
 - Atemptats contra la integritat o contra la llibertat dels representants estrangers
 - Article 452
 - Calúmnies, difamacions i injúries contra caps d'Estat estrangers
 - Article 453
 - Atemptat a la residència de cap d'Estat
 - Article 454
 - Violació de la immunitat
 - Article 455
 - Segrest de nau o aeronau
 - Capítol segon. Genocidi
 - Article 456
 - Genocidi
 - Article 457
 - Apologia del genocidi
 - Article 458
 - Negació del genocidi
 - Capítol tercer. Delictes contra la humanitat
 - Article 459
 - Tipus bàsic
 - Article 460
 - Penes
 - Article 461
 - Tipus qualificat

- Article 462
 - Delicte comès per autoritat
- Article 463
 - Delicte comès per un superior
- Article 464
 - Altres mancaments
- Article 465
 - Estat de necessitat
- Capítol quart. Crims de guerra i d'agressió
 - Article 466
 - Mitjans prohibits
 - Article 467
 - Pràctiques prohibides
 - Article 468
 - Altres delictes
 - Article 469
 - Delictes relatius a institucions socials, sociosanitàries o sanitàries i a signes distintius
 - Article 470
 - Atacs a béns especials
 - Article 471
 - Tipus qualificat
 - Article 472
 - Delicte comès per una autoritat
 - Article 473
 - Delicte comès per un superior
 - Article 474
 - Altres mancaments
 - Article 475
 - Persones protegides
- Llibre tercer. Contravencions penals
- Títol I. Contravencions penals contra les persones
 - Article 476
 - Maltractament i lesions doloses
 - Article 477
 - Lesions per imprudència
 - Article 478
 - Coaccions i amenaces lleus
 - Article 479
 - Difamació lleu
 - Article 480
 - Condicions d'allotjament abusives
- Títol II. Contravencions penals contra el patrimoni
 - Article 481
 - Furt
 - Article 482
 - Defraudacions
 - Article 483
 - Receptació no habitual de contravencions penals
 - Article 484
 - Danys
 - Article 485
 - Danys per imprudència
 - Article 486
 - Violació de propietat privada
 - Article 487
 - Xec sense provisió
 - Article 488
 - Ús fraudulent de targeta de crèdit
 - Article 489
 - Excusa absolutòria de parentiu
- Títol III. Contravencions penals contra els interessos generals
 - Article 490
 - Dany a un espai natural protegit
 - Article 491
 - Atemptats contra flora protegida
 - Article 492
 - Caça il·legal
 - Article 493
 - Pesca il·legal
 - Article 494
 - Incendi per imprudència
 - Article 495
 - Danys per imprudència a béns d'interès especial
 - Article 496
 - Impediments per imprudència a la recerca

- Article 497
 - Defraudació a la Caixa Andorrana de Seguretat Social
 - Article 498
 - Mercaderies sensibles
 - Article 499
 - Consum individual, possessió, cultiu o introducció de droga tòxica per al consum propi
 - Article 500
 - Consum en local públic i consum en grup
 - Article 501
 - Abandó de xeringues o objectes perillosos
 - Article 502
 - Maltractament d'animals
 - Article 503
 - Omissió de control d'animals perillosos
 - Article 504
 - Exhibicionisme
 - Article 505
 - Alteració de l'ordre públic
 - Article 506
 - Omissió de denúncia
 - Article 507
 - Falsa alarma
 - Article 508
 - Resistència i desobediència lleu
 - Article 509
 - Article 510
 - Incompliment del deure de col·laboració
 - Article 511
 - Abús de part
 - Article 512
 - Expedició de moneda falsa
 - Article 513
 - Falsedats personals
 - Article 514
 - Jocs il·legals
 - Article 515
 - Perseguitabilitat
 - Disposició addicional primera
 - Disposició addicional segona
 - Disposició transitòria primera
 - Disposició transitòria segona
 - Disposició derogatòria primera
 - Disposició derogatòria segona
 - Disposició derogatòria tercera
 - Disposició final primera
 - Disposició final segona
 - Disposició final tercera
 - Disposició final quarta
 - Disposició final cinquena
 - Disposició final sisena
-

Atès que el Consell General en la seva sessió del dia 21 de febrer del 2005 ha aprovat la següent:

Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal

Índex

Exposició de motius
Títol preliminar. Les garanties penals i l'aplicació de la llei penal
Articles 1 al 10
Llibre primer. Part general
Títol I. La infracció penal
Capítol primer. Regles generals sobre delictes i contravencions penals
Articles 11 al 19
Capítol segon. Les persones penalment responsables
Articles 20 al 25
Capítol tercer. Exclusió i modificació de la responsabilitat criminal
Articles 26 al 31
Capítol quart. Definicions generals
Articles 32 al 34
Títol II. Les penes
Capítol primer. Classificació
Articles 35 al 38

Capítol segon. Contingut de les penes
Articles 39 al 51
Capítol tercer. Determinació de les penes
Articles 52 al 60
Capítol quart. Suspensió, substitució i execució de les penes
Articles 61 al 69
Títol III. Conseqüències accessòries del delictes referides a les persones físiques o a les persones jurídiques
Articles 70 i 71
Títol IV. Les mesures de seguretat
Capítol primer. Disposicions generals
Articles 72 al 76
Capítol segon. Execució de les mesures de seguretat
Articles 77 i 78
Títol V. Extinció de la responsabilitat criminal
Capítol primer. Causes d'extinció de la responsabilitat criminal i de la pena
Articles 79 al 86
Capítol segon. La rehabilitació
Articles 87 al 89
Títol VI. La responsabilitat civil
Articles 90 al 101
Llibre segon. Delictes
Títol I. Delictes contra la vida humana independent
Articles 102 al 106
Títol II. Delictes contra la vida humana prenatal
Articles 107 al 109
Títol III. Delictes contra la integritat física i moral
Capítol primer. Tortura i delictes contra la integritat moral comesos amb abús de càrrec públic
Articles 110 al 112
Capítol segon. Delictes contra la salut i la integritat de les persones
Articles 113 al 119
Capítol tercer. Altres delictes contra la salut i la integritat dels éssers humans
Articles 120 al 122
Títol IV. Delictes relatius a la genètica i a la reproducció humanes
Articles 123 al 130
Títol V. Omissió del deure de socors
Articles 131 i 132
Títol VI. Delictes contra la llibertat
Capítol primer. Delictes contra la llibertat de moviments de les persones
Articles 133 al 138
Capítol segon. Coaccions i amenaces
Articles 139 al 143
Títol VII. Delictes contra la llibertat sexual
Capítol primer. Agressions sexuals
Articles 144 al 146
Capítol segon. Abusos sexuals
Articles 147 al 149
Capítol tercer. Delictes relatius a la prostitució
Articles 150 al 154
Capítol quart. Delictes relatius a la pornografia i les conductes de provocació sexual
Articles 155 al 157
Capítol cinquè. Disposicions comunes
Articles 158 al 161
Títol VIII. Delictes contra les relacions familiars
Capítol primer. Delictes contra les institucions protectores dels menors i incapaços
Articles 162 al 166
Capítol segon. Delictes comesos en l'exercici de les funcions de protecció
Articles 167 al 170
Capítol tercer. Bigàmia
Article 171
Títol IX. Delictes contra l'honor
Articles 172 al 181
Títol X. Delictes contra la intimitat i la inviolabilitat de domicili
Capítol primer. Descobriment i revelació de secrets
Articles 182 al 193
Capítol segon. Violació de domicili o establiment
Articles 194 al 196

Títol XI. Delictes contra el patrimoni
Capítol primer. Delictes patrimonials d'apoderament
Articles 197 al 206
Capítol segon. Extorsió
Article 207
Capítol tercer. Defraudacions
Articles 208 al 215
Capítol quart. Receptació
Articles 216 al 219
Capítol cinquè. Insolvències punibles
Articles 220 i 221
Capítol sisè. Danys
Articles 222 al 226
Capítol setè. Disposicions comunes
Article 227
Títol XII. Delictes contra l'ordre socioeconòmic
Capítol primer. Delictes relatius als concursos i subhastes públics
Article 228
Capítol segon. Delictes contra la propietat intel·lectual i industrial
Articles 229 al 232
Capítol tercer. Delictes relatius al mercat i als consumidors
Articles 233 al 237
Capítol quart. Delictes contra l'activitat mercantil de les empreses
Articles 238 al 243
Capítol cinquè. Delictes contra la seguretat social
Article 244
Capítol sisè. Delictes de contraban
Article 245
Capítol setè. Delictes contra el sistema bancari i financer
Article 246 i 247
Capítol vuitè. Delictes fiscals
Article 248
Títol XIII. Delictes contra els drets dels treballadors
Articles 249 al 252
Títol XIV. Delictes contra la seguretat col·lectiva
Capítol primer. L'energia nuclear i els grans estralls
Articles 253 al 258
Capítol segon. Estralls i delictes de risc catastròfic
Articles 259 al 262
Capítol tercer. Tinença, tràfic i dipòsit d'armes, municions o explosius
Articles 263 al 267
Capítol quart. Delictes contra la seguretat del trànsit
Articles 268 al 272
Títol XV. Delictes contra la salut pública
Capítol primer. Delictes contra la salut dels consumidors
Articles 273 al 280
Capítol segon. Delictes relatius al tràfic il·legal de drogues tòxiques
Articles 281 al 288
Títol XVI. Delictes contra el medi ambient
Capítol primer. Delictes contra el medi ambient i els recursos naturals
Articles 289 al 293
Capítol segon. Delictes relatius a la flora i la fauna
Articles 294 al 298
Capítol tercer. Incendis forestals
Articles 299 al 304
Capítol quart. Disposicions comunes
Articles 305 al 307
Títol XVII. Delictes contra l'ordenació del territori i contra el patrimoni històric
Articles 308 al 312
Títol XVIII. Delictes contra la Constitució
Capítol primer. Atemptat violent contra l'Estat de dret
Articles 313 al 317
Capítol segon. Delictes contra les institucions
Articles 318 al 325
Capítol tercer. Delictes electorals
Articles 326 al 333

Capítol quart. Delictes contra la divisió de poders i els deures de cooperació
Articles 334 al 337

Capítol cinquè. Delictes de discriminació
Articles 338 al 340

Capítol sisè. Delictes contra l'exercici dels drets fonamentals
Articles 341 al 343

Capítol setè. Delictes contra les garanties dels drets fonamentals
Secció primera. Delictes contra les garanties del dret a la llibertat individual
Articles 344 al 347

Secció segona. Delictes comesos pels funcionaris públics contra la inviolabilitat domiciliària i les altres garanties del dret a la intimitat
Articles 348 al 350

Títol XIX. Delictes contra l'ordre públic

Capítol primer. Sedició
Articles 351 al 354

Capítol segon. Delictes de desordres públics
Articles 355 al 358

Capítol tercer. Associacions il·lícites
Articles 359 al 361

Capítol quart. Delictes de terrorisme
Articles 362 al 367

Títol XX. Delictes contra la pau i la independència del Principat
Articles 368 al 371

Títol XXI. Delictes contra la funció pública

Capítol primer. Prevaricació en la funció pública
Articles 372 i 373

Capítol segon. Infidelitat en la custòdia de documents i violació de secret
Articles 374 al 377

Capítol tercer. La concussió i les exaccions il·legals
Articles 378 i 379

Capítol quart. Corrupció i tràfic d'influències
Articles 380 al 386

Capítol cinquè. Finançament il·legal de partits polítics
Article 387

Capítol sisè. Malbaratament de cabals públics
Articles 388 al 390

Capítol setè. Altres abusos en l'exercici de la funció pública
Articles 391 al 394

Capítol vuitè. Matrimoni il·legal
Article 395

Capítol novè. Atemptats contra els funcionaris i usurpació de funcions públiques
Articles 396 al 399

Títol XXII. Delictes contra l'Administració de justícia

Capítol primer. Prevaricació judicial
Articles 400 al 403

Capítol segon. L'omissió del deure d'impedir delictes o de perseguir-los
Articles 404 i 405

Capítol tercer. Encobriment
Articles 406 al 408

Capítol quart. Delictes de blanqueig de diners o valors
Articles 409 al 413

Capítol cinquè. Realització arbitrària del propi dret
Article 414

Capítol sisè. Acusació i denúncia falses i simulació de delicte
Articles 415 al 417

Capítol setè. Testimoniatge, dictamen i traducció falsos
Articles 418 al 421

Capítol vuitè. Obstrucció a la justícia i deslleialtat professional i processal
Articles 422 al 427

Capítol novè. Crebantament i ajut a l'evasió
Articles 428 i 429

Títol XXIII. Delictes contra la seguretat en el tràfic jurídic

Capítol primer. Falsedat de moneda i efectes timbrats

Secció primera. Falsedat de moneda
Articles 430 al 432

Secció segona. Falsedat d'efectes timbrats

Articles 433 i 434
Capítol segon. Falsedat de documents, d'enregistraments tècnics i de dades informàtiques
Secció primera. Falsedat de document
Articles 435 al 441
Secció segona. Falsedat d'enregistraments tècnics
Articles 442 al 445
Secció tercera. Falsedat de dades informàtiques
Articles 446 i 447
Capítol tercer. Falsedats personals
Articles 448 i 449
Títol XXIV. Delictes contra la comunitat internacional
Capítol primer. Delictes contra el dret de gentes
Articles 450 al 455
Capítol segon. Genocidi
Articles 456 al 458
Capítol tercer. Delictes contra la humanitat
Articles 459 al 465
Capítol quart. Crims de guerra i d'agressió
Articles 466 al 475
Llibre tercer. Contravencions penals
Títol I. Contravencions penals contra les persones
Articles 476 al 480
Títol II. Contravencions penals contra el patrimoni
Articles 481 al 489
Títol III. Contravencions penals contra els interessos generals
Articles 490 al 515
Disposicions addicionals
Disposicions transitòries
Disposicions derogatòries
Disposicions finals

Exposició de motius

I. La necessitat d'un nou Codi penal

El [Codi penal vigent](#) al Principat d'Andorra encara és recent, ja que data de 1990. Això no obstant, la promulgació amb posterioritat, l'any 1993, de la [Constitució](#) fonamenta la iniciativa política d'emprendre una reforma en profunditat del text penal. Calia que la vertebració de l'Estat sobre bases constitucionals arribés fins a la redacció del primer Codi penal aprovat pel Consell General. D'altra banda, era evident la necessitat de modificacions en el text vigent que la seva aplicació ha posat de manifest al llarg d'aquests anys.

La fixació en un cos legislatiu ordenat sistemàticament i amb certa vocació de permanència, d'acord amb la tradició codificadora, ha de contribuir a l'estabilitat i el coneixement de la llei penal, com a element essencial definidor del status libertatis del ciutadà en una societat democràtica. La voluntat de fer un codi enterament accessible al ciutadà és un dels vessants amb contingut polític del principi de legalitat. Per aquesta raó, sense oblidar les fortes particularitats del dret penal andorrà, basat en regles pretorianes amb una gran participació de la jurisprudència, des del moment en què es tracta de promulgar un nou codi, sembla necessari adequar-se a la concepció de legalitat criminal moderna dels sistemes de dret escrit. El nou Codi ha de consolidar definitivament la vigència material dels principis de legalitat criminal i de seguretat jurídica en el dret penal andorrà, sense perjudici d'atorgar al poder judicial el poder interpretatiu que és propi de la millor tradició andorrana i que permet donar una resposta adequada a les exigències de justícia material.

El Codi penal ha de ser únicament, però, la punta de l'iceberg d'un control social que no pot prescindir de la realitat normativa sobre la qual forçosament ha de projectar-se. La natura subsidiària i d'ultima ratio del dret penal i el seu caràcter fragmentari a l'hora de dibuixar l'escenari de prohibicions i normes que el conformen, exigeix una delimitació clara dels diversos instruments de tutela jurídica extrapenals. Només així el dret penal pot evitar de caure en disfuncions en la tasca de tutela dels béns jurídics.

II. Principis generals i estructura

El Codi penal d'un estat de dret democràtic i social imposa de forma irrenunciable la submissió de la llei penal als límits derivats del reconeixement constitucional dels drets i llibertats inviolables del ciutadà. Tot i que aquesta visió garantista es va concretant al llarg de tot el Codi, s'ha considerat especialment important que aquest s'iniciï amb un títol preliminar que serveixi de pòrtic a tot l'articulat i que condicioni, mitjançant l'escrupolós respecte als drets i les llibertats del ciutadà, l'aplicació i la interpretació del text punitiu i, fins i tot, el d'altres normes punitives que puguin plasmar-se en lleis especials.

Així, el títol preliminar recull en primer lloc la vigència del principi de legalitat penal ([article 3.2 de la Constitució](#)), amb totes les seves garanties i derivacions: taxativitat i certesa en les descripcions de les conductes delictives (garantia criminal), en les penes aplicables als tipus delictius (garantia penal) i en la forma d'executar-les (garantia d'execució), tant pel que fa a les penes, com a les mesures de

seguretat, a més de la prohibició de l'analogia i de la doble sanció per un mateix fet.

També s'expressa en el títol preliminar el principi de culpabilitat o d'imputació subjectiva, que suposa la superació de qualsevol forma de responsabilitat objectiva mitjançant l'exigència de dol o imprudència i la necessitat d'adequació de la resposta penal a la culpabilitat pel fet. Pel que fa a les mesures de seguretat, s'estableix la perillositat criminal com a fonament, a més de la indefugible exigència de postdelictualitat.

El títol preliminar conté també les normes sobre l'aplicació de la llei penal en el temps i en l'espai, i introdueix, pel que fa a aquest darrer aspecte, el criteri de personalitat passiva, que permet atribuir competències jurisdiccionals sobre infraccions comeses a l'estranger si la víctima és de nacionalitat andorrana. S'ha optat també per la inclusió del principi de comunitat internacional d'interessos per a certs delictes comesos a l'estranger.

El nou Codi renuncia a una estructura basada en la distinció fonamental dels delictes majors, delictes menors i contravencions penals, amb la voluntat d'evitar un excés de casuística en la descripció de les conductes punibles que en dificulta la interpretació harmònica i sistemàtica i facilita les contradiccions.

La delimitació entre delictes majors, menors i contravencions penals es manifesta en la sanció penal. N'hi haurà prou, per tant, amb una determinació legal precisa de la pena i amb un precepte que delimiti on comencen els delictes majors i els delictes menors, mitjançant la gravetat de la pena prevista, mantenint, però, en llibre a part les contravencions penals.

La nova ordenació sistemàtica ha de mostrar la seva orientació constitucional, per tal com respecta la jerarquia axiològica que el text constitucional dóna a tots els béns jurídics objecte de tutela, amb independència del fet que aquesta agrupació de les infraccions que atempten al mateix bé jurídic compregui tant delictes majors com delictes menors.

III. Definició de la infracció penal

La infracció penal, consistent en un delictes o una contravenció penal, és definida atenent les formes que pot presentar des del punt de vista objectiu (acció o omissió) i subjectiu (dol o imprudència). En l'aspecte objectiu, es regula la comissió per omissió de manera que l'injust omissiu no es construeixi al marge de l'estricta subjecció al principi de legalitat. En el vessant subjectiu s'atorga un tractament a la imprudència basat en la comprensió correcta del caràcter fragmentari del dret penal i del principi d'intervenció mínima i ultima ratio. Les possibilitats de tutela i reparació que donen altres branques de l'ordenament jurídic (dret administratiu i civil), que contenen una càrrega aflictiva inferior, fan imperativa la decisió de procedir a una incriminació de la imprudència de manera altament selectiva. Aquesta concepció es tradueix en un sistema d'incriminació específic de la imprudència, en lloc de l'antiga tècnica d'incriminació genèrica. D'aquesta manera, les infraccions en què no hi hagi referències a la seva forma subjectiva s'han d'entendre necessàriament com a doloses, i s'ha d'admetre la comissió imprudent només allí on la llei ho preveu expressament. El model adoptat suposa que el dol ha de comprendre tots els elements que integren la definició objectiva de la infracció, fins i tot els que expressin una qualificació del fet, com remarca la regulació de l'error.

El mateix propòsit ha inspirat el sistema d'incriminació de la temptativa i dels actes preparatoris punibles, que ha adoptat el model germànic de *numerus clausus*. La utilització del sistema taxatiu i tancat, a més d'aspirar a fer efectiva la plena vigència del principi de legalitat, reflecteix la transcendència del principi d'ofensivitat, i en limita la punició als supòsits més greus, ja sigui per la perillositat de l'atac al bé jurídic protegit ja sigui per l'alta valoració de què sigui mereixedor.

El tractament de l'error parteix de la distinció acadèmicament consagrada entre error de tipus i error de prohibició, i se'n reconeixen els efectes corresponents d'impunitat o disminució de la pena segons que l'error tingui caràcter invencible o merament vencible.

La regulació de les persones penalment responsables parteix del principi de personalitat del dret penal i desestima qualsevol forma de responsabilitat directa de les persones jurídiques, d'acord amb el sistema dominant en l'àmbit de l'Europa continental. En el tractament de l'autoria, s'introdueixen les formes de la coautoria i l'autoria mediata, i s'hi equipara punitivament la inducció però no l'anomenada cooperació necessària, i es deixa en l'àmbit de la complicitat tota forma de cooperació al fet punible no realitzada a títol d'autor o d'inductor.

Amb relació a les circumstàncies excoents es preveuen en primer lloc les causes de justificació i es produeix un desdoblament en el tractament de l'estat de necessitat en dos supòsits clarament diferenciats, l'un de caràcter justificant i l'altre de sentit merament exculpan. Pel que fa a les causes d'inimputabilitat s'adopta un model que dóna un tractament adequat a la problemàtica de l'actio libera in causa. En el cas de la minoria d'edat, el límit de la qual passa als divuit anys, el Codi remet a la [lleï penal del menor](#).

Les circumstàncies modificatives de la responsabilitat criminal han estat concebudes amb la preocupació d'evitar una excessiva empremta ideològica, com la de les antigues atenuants d'actuar per motius de caràcter moral o el penediment espontani, de manera que s'atorga una atenció especial a les que puguin tenir una funcionalitat politicocriminal més gran al servei d'objectius socialment valuosos com la col·laboració amb la justícia, els motius solidaris o la reparació a la víctima.

La voluntat de donar satisfacció a la víctima dins del sistema penal és una de les grans preocupacions del nou Codi, amb l'afany d'evitar que la víctima continuï essent la gran oblidada del dret penal. Per això s'introdueix la reparació total o parcial, segons la idea de la reparació en la mesura de les pròpies forces, com a causa d'atenuació, i es preveu també com a criteri que s'ha de tenir en compte per acordar la substitució de penes privatives de llibertat i com a condició per a la suspensió de la seva execució, amb la possibilitat d'acordar obligacions

reparatòries en cas que el tribunal decideixi atorgar la suspensió. De manera més excepcional s'arriba fins i tot a preveure una causa de dispensa de pena en cas d'haver-se assolit una reparació efectiva o una reinserció social reeixida del reu.

IV. Sistema de sancions penals i responsabilitat civil

Les sancions penals adopten la forma de pena o de mesura de seguretat, segons el model dominant en els països de l'entorn. Tot i les seves diferències formals i el sentit peculiar de les mesures de seguretat, concebudes per als supòsits d'inimputabilitat o, en certes condicions, de semiimputabilitat, cal tenir present que totes dues formes de reacció penal s'integren en un sistema únic, presidit per unes mateixes garanties fonamentals i orientat per unes mateixes finalitats politicocriminals, entre les quals ocupa un lloc central la preocupació per la reinserció social del delinqüent. El sistema de sancions es completa amb un seguit de conseqüències accessòries, que poden ser imposades a les persones físiques i també a les persones jurídiques.

La regulació de les penes respon a dues preocupacions essencials. La primera, fer possible que la resposta al delicte s'atingui a exigències de proporcionalitat, segons criteris de mereixement i de necessitat de la pena. En segon lloc, es preveu un ampli ventall de formes punitives, en què s'incorporen les experiències d'altres països i amb la preocupació prioritària de preveure possibilitats alternatives a la presó, a fi d'evitar quan sigui possible els greus costos personals i socials inherents a aquesta pena. Entre les noves penes destaca la d'arrest de temps lliure, concebuda segons un sistema dinàmic i flexible que permeti adaptar el compliment d'aquesta pena a la situació social i familiar del condemnat, amb l'afany d'evitar el trencament dels vincles laborals i personals del subjecte que seria propi dels internaments de curta durada de caràcter ininterromput, totalment disfuncionals. La figura del control monitoritzat s'estén a les formes de semilibertat, d'arrest domiciliari o d'arrest nocturn, amb el mandat que la forma d'executar-lo no suposi vulneració de la intimitat del condemnat.

També es dóna un protagonisme important a la pena de treballs en benefici de la comunitat, que ha de comptar amb la conformitat del reu per tal que no s'assimili a les penes prohibides de treballs forçats.

L'esforç innovador i creatiu realitzat en la previsió de les penes alternatives a la presó no pot prescindir de la realitat andorrana, que fa molt difícil concedir un pes molt rellevant a la pena pecuniària, i l'adopció del sistema germànic dels dies multa. En qualsevol cas, una conscienciació per part dels gestors públics i dels que han de tenir la responsabilitat de l'aplicació de la llei ha de permetre trobar solucions adequades que evitin els efectes dessocialitzadors de la pena de presó.

El sistema d'individualització de la pena tracta d'harmonitzar les exigències de seguretat jurídica i de permetre la realització del principi de proporcionalitat amb la flexibilitat pròpia de la tradició andorrana. Així, per exemple, es manté, com a regla general, la decisió de no fixar una pena de presó mínima per als delictes menors. El model establert suposa un alt grau de confiança en el tribunal a l'hora d'adoptar criteris que permetin arribar a la concreció necessària allí on les previsions legals tenen un caràcter més abstracte, sempre segons els principis consagrats en aquest Codi i amb la finalitat d'aconseguir una aplicació segura i igual de la llei penal.

Com ja s'ha dit, el Codi penal ha d'acollir un sistema dualista en la configuració de les conseqüències jurídiques, de manera que les penes s'han de basar en la culpabilitat de l'autor i les mesures de seguretat en la perillositat criminal. Dit això, per evitar un possible frau de nomenclatures s'ha de partir de la base que les mesures de seguretat tenen caràcter aflictiu i, per tant, han d'estar sotmeses a les mateixes garanties que les penes. Per tant, la perillositat criminal requereix la comissió prèvia d'un delicte com a pressupòsit. Les mesures de seguretat han de ser postdelictuals, i han de ser determinades per la llei en funció del delicte comès. Les mesures d'internament només poden ser aplicades quan la pena prevista legalment sigui privativa de llibertat.

En les hipòtesis d'imputabilitat disminuïda o semiimputabilitat, en què sigui necessària l'aplicació conjunta de penes i mesures de seguretat, s'ha volgut evitar la duplictat temporal del càstig, tot sotmetent el seu compliment al sistema dit "vicarial": aplicació de la mesura de seguretat i, si escau, posteriorment de la pena, descomptant el temps ja complert en el centre d'internament, segons la idea d'aconseguir una resposta dual però regida per una funcionalitat comuna.

Tot i que s'ha intentat conservar l'estructura de les normes relatives a la responsabilitat civil derivada del delicte, el seu contingut ha sofert també certes modificacions tendents a millorar la precisió dels supòsits de responsabilitat solidària i subsidiària.

V. La part especial

L'ordenació sistemàtica de la part especial es fa d'acord amb la jerarquia de valors que emana del text constitucional, que porta a considerar en primer lloc els atemptats contra els béns jurídics individuals, deixant per a un segon moment els delictes contra interessos estatals i preveient darrerament els delictes contra interessos de caràcter interestatal.

La regulació dels delictes contra la vida està presidida per un afany de concreció, a l'entorn de dues figures, l'homicidi i l'assassinat, concebudes com a realitats molt més properes que el que ha anat marcant la tradició. La modernització conceptual també inclou la supressió de les tipologies específiques del parricidi i de l'infanticidi, que no representen peculiaritats a nivell de l'injust que legitimin la seva existència com a delicte autònom. Són formes d'homicidi que no exclouen un tractament més sever o més benigne en funció del grau de culpabilitat de l'actor per mitjà de la circumstància mixta (agreujant o atenuant) del parentiu.

En la inducció i auxili al suïcidi s'ha produït una depuració dels supòsits típics per adequar-los a la realitat social.

La protecció de la vida del no nascut porta a una criminalització de l'avortament de manera que es distingeixin acuradament els diferents

supòsits, tenint en compte especialment les particularitats que des del punt de vista valoratiu es deriven del consentiment de la mare. Es té en compte també l'avortament produït per imprudència mèdica i les lesions al fetus tant doloses com imprudents, amb excepció de les causades per la mare.

Entre les noves necessitats d'intervenció derivades del progrés científic i tecnològic destaca la criminalització dels abusos més greus en la utilització de les tècniques de manipulació genètica i de reproducció assistida. Així, l'alteració dolosa del genotip o patrimoni genètic hereditari, el clonatge o les experimentacions aberrants amb material genètic humà, i la reproducció assistida no consentida per la mare receptora. També s'ha previst la necessitat de disposar de noves eines legals per combatre el tràfic d'òrgans o de productes, teixits i cèl·lules del cos humà.

El nou Codi incorpora un títol dedicat als delictes contra la integritat física i moral de les persones, en els quals s'inclouen, d'una banda, els delictes tradicionals de lesions, i d'altra banda, les tortures, tractes degradants i altres delictes comesos per funcionaris en abús del càrrec contra els béns jurídics esmentats. En la seva regulació, s'ha abandonat el sistema objectivista de determinació de la gravetat del delicte pels dies de curació de les lesions sofertes, una dada que difícilment podia ser compresa en el dol i que resulta aleatòria. El nou sistema adopta, pel que fa al tipus bàsic, el model germànic de tipus mixt alternatiu de lesió o maltractament corporal, la qual cosa permet concedir a la violència física una atenció superior a la que ha estat tradicionalment pròpia de les legislacions llatines, si bé s'exigeix una certa gravetat que permeti mantenir l'àmbit propi de les contravencions penals. Els supòsits més greus s'identifiquen mitjançant un sistema mixt que té en compte la perillositat dels mitjans emprats per l'agressor i el risc per a la vida de les persones, a més de l'entitat de les mateixes lesions. La regulació d'aquests delictes no ha prescindit de la sensibilitat existent respecte a la problemàtica de la violència domèstica, amb un tipus que permet considerar delicte, si hi ha habitualitat, fets que considerats aïlladament no excedirien la qualificació de contravenció penal.

En els delictes contra la llibertat es fa una distinció entre detenció il·legal i segrest, per tal de distingir adequadament supòsits que cal diferenciar des del punt de vista criminològic i valoratiu. En aquests i altres delictes s'ha creat un tipus qualificat quan l'autor sigui autoritat o funcionari, ja que aquesta circumstància ha de comportar una sanció més gran, distingint la infracció qualificada d'aquells delictes comesos per un funcionari contra les garanties dels drets fonamentals que, ubicats en un altre emplaçament sistemàtic, mereixen una reprovació inferior.

La regulació dels delictes contra la llibertat sexual és objecte d'una profunda transformació, el sentit de la qual s'expressa ja en bona part mitjançant el nou epígraf. Es parteix del model que distingeix entre dos grups de delictes, les agressions i els abusos sexuals, fet que suposa diferenciar de manera clara els delictes violents de la resta. Així mateix, la solució adoptada té en compte aspectes com la diferenciació entre els abusos amb prevalença de superioritat referits a adults i els que tenen com a víctima menors o incapaços, la previsió de l'abús fraudulent i una coordinació adequada dels marcs penals fixats per als diversos delictes. Seguint les conclusions de la Declaració d'Estocolm d'agost de 1996 i les directrius de l'Acció comuna de la Unió Europea, del 24 de febrer de 1997, s'introdueixen noves previsions pel que fa a la problemàtica de la pornografia de menors. En els delictes relatius a la prostitució es concedeix un tractament diferenciat a les conductes contra menors d'edat, i es defineixen amb precisió les conductes d'explotació i tràfic de persones.

Amb la regulació dels delictes contra la intimitat es tracta de concedir una protecció a aquest bé jurídic de base constitucional contra les agressions més perilloses a la vida privada derivades de la proliferació de noves tecnologies, sense oblidar la subsidiarietat de la tutela penal respecte a la civil i la necessitat de coordinació amb la legislació extrapenal.

També en relació amb els delictes contra l'honor la intervenció penal es planteja en termes restrictius, tot valorant les possibilitats d'una protecció més adequada dins de l'àmbit del dret privat.

Els delictes contra les relacions familiars s'estructuren en atenció a la diversitat d'interessos a protegir. Entre les principals preocupacions destaca la conveniència d'incriminar les adopcions il·legals i la compravenda i el tràfic d'infants, sense prescindir de les conductes de sostracció de menors, abandó de família i d'infants. S'ha pensat també en la necessitat d'un tractament específic del segrest d'infant realitzat per l'ascendent, un fet criminològicament significatiu que mereix una resposta punitiva menor.

Els delictes contra el patrimoni s'estructuren bàsicament a partir de les figures delictives tradicionals, encara que amb reajustaments importants i nous continguts, a més de la incorporació de noves tipologies. La nova sistematització deixa de tenir com a element principal per a la determinació de la gravetat del fet, i per tant de la pena, el valor del bé o del perjudici causat, però manté l'import per diferenciar la contravenció penal del delicte. Cal precisar, pel que fa a aquest punt, que el nou tractament dels aspectes subjectius del delicte permet superar automatismes de caràcter objectivista, i exigeix en tot cas que el valor de la cosa, com a element constitutiu del resultat material de la infracció, estigui comprès pel dol.

Partint de la distinció clàssica entre furt i robatori, les fronteres conceptuals entre aquestes dues infraccions han estat revisades amb l'objectiu principal de limitar la definició del robatori als supòsits més greus d'apoderament patrimonial, que són els que tenen un component violent o intimidatori, i s'ha donat a les sostraccions acompanyades de força en les coses un tractament agreujat dins del furt. D'altra banda, la definició del delicte d'estafa ha estat modificada, en el sentit d'evitar una casuística asistemàtica, partint d'un concepte general d'estafa i preveient tipus privilegiats i qualificats, a més de supòsits que estructuralment escapen a la mecànica comissiva regular de la infracció, com ara l'estafa informàtica. S'ha optat per mantenir el delicte de xec en descobert, a més de la previsió de la utilització del xec com a forma agreujada d'estafa, si es fa en el context d'una activitat fraudulenta o enganyosa. Al delicte d'apropiació indeguda s'hi afegeix un tipus de delicte d'administració deslleial del patrimoni aliè. Es tracta d'un tipus, recollit al Codi penal francès com a abús de confiança, que no exigeix l'apropiació definitiva i directa dels béns administrats i criminalitza l'exercici deslleial i abusu per part de l'administrador de capital aliè.

S'inclouen en els delictes patrimonials les insolvències punibles, concebudes (tant pel que fa al comerciant com a qui no ho és) segons una tipificació emancipatòria del dret mercantil. No és possible una criminalització en funció de la qualificació civil de la insolvència, i per això s'han introduït elements diferenciadors de manera que només les hipòtesis més greus tenen rellevància penal.

Pel que fa als delictes informàtics, no s'ha considerat oportú crear un capítol específic, atès que la informàtica s'ha d'entendre bàsicament com a mitjà comissiu o l'àmbit en el qual es poden desenvolupar diverses conductes atemptatòries contra béns jurídics diferents. Per això s'han previst delictes informàtics entre les infraccions contra la intimitat, el patrimoni o la propietat intel·lectual o industrial. Es podrien fer consideracions semblants en relació amb les targetes de crèdit, respecte a les quals s'han introduït previsions específiques en l'àmbit del furt, l'estafa o les falsedats.

La previsió de delictes econòmics que puguin respondre a les formes de criminalitat més sofisticada s'ha considerat molt important. El bon funcionament del mercat i la necessitat de garantir unes condicions d'igualtat entre els agents que participen en l'activitat econòmica són fites que l'ordenament jurídic ha d'assolir. Evidentment el dret penal no és ni el primer ni el més important dels instruments dels quals disposa l'Estat a aquest efecte. Un desenvolupament idoni del dret privat que disciplini les relacions econòmiques entre particulars i una intervenció pública cautelosa a través del control que el dret administratiu pot aportar, són premisses indispensables d'una intervenció penal no disfuncional. En la mesura que la realitat econòmica ja ha d'estar disciplinada normativament, el dret penal ha de limitar-se a optimitzar els mecanismes de control i ajudar a assolir les fites perseguides per la resta de l'ordenament jurídic.

El Codi aborda el repte de tipificar amb la taxativitat i autonomia necessàries respecte a la normativa extrapenal les conductes més perilloses en matèria de propietat intel·lectual i de propietat industrial. Es distingeixen els atacs contra les activitats inventives com les patents i models d'utilitat i els atacs als signes distintius, bàsicament amb la protecció dels drets de marca.

En l'àmbit de la competència, s'ha considerat necessari tipificar el descobriment, la revelació i la difusió de secrets d'empresa, a més de les defraudacions al consumidor. Amb relació a l'activitat societària, es tipifiquen estrictament certes conductes falsàries i abusives en perjudici d'accionistes, així com la creació d'una societat o empresa fictícia, com a infracció que pot contribuir a obstaculitzar actuacions abusives o perjudicials per a tercers.

La incriminació de conductes que atemptin contra la seguretat social o contra les duanes es fa a partir de la situació existent, i aquest Codi opta per una contenció important de la intervenció penal en relació amb la defraudació a la seguretat social i per mantenir bàsicament en matèria de contraban la reforma introduïda ja amb anterioritat a l'aprovació del Codi penal. Més ambiciosa resulta la regulació dels delictes contra els drets dels treballadors, que té en compte els aspectes més necessitats de protecció d'aquest col·lectiu, amb la tipificació conseqüent de la imposició de condicions abusives de treball i, com a hipòtesis qualificades, de les condicions degradants de treball i de l'omissió de mesures de seguretat, i que atorga l'atenció deguda a la problemàtica de la immigració il·legal, en consonància amb les actuals tendències dominants en l'àmbit europeu.

En el Codi hi tenen una presència important els delictes contra interessos socials, que adopten l'estructura tècnica pròpia dels delictes de perill. Amb algunes excepcions en què s'ha introduït l'exigència d'una posada en perill concreta per al bé jurídic, s'ha optat com a regla general per la creació de tipus de perill potencial o hipotètic, en els quals es requereix una verificació de la perillositat potencial de la conducta però sense la necessitat de constatar un perill concret, i s'ha renunciat, d'acord amb les exigències mínimes d'ofensivitat de la conducta, a la temptació de la presumpció amb caràcter abstracte del perill. Es tracta així d'assolir un equilibri saludable entre les exigències de seguretat jurídica i de funcionalitat politicriminal en un sector en el qual es manifesta una expansió del dret penal amb la finalitat d'atendre noves necessitats socials de protecció en l'àmbit del medi ambient, la salut pública, l'ordenació del territori o la seguretat en el trànsit.

En els delictes contra la seguretat del trànsit, s'adopta una concepció àmplia del trànsit no centrada exclusivament en l'automobilístic, i es tipifica específicament la conducció sota l'efecte de drogues, entenent que aquesta conducta només pot ser sancionada quan aquest consum afecta realment la conducció, cosa que s'expressa mitjançant una estructura típica de perill potencial, el refús de la prova d'alcoholèmia, la conducta de circulació temerària amb perill per a les persones i comportaments perillosos d'alteració de la seguretat en el trànsit, sense perjudici que les conductes menys greus siguin sancionades administrativament d'acord amb el que disposen les normes del [Codi de la circulació](#).

Els delictes contra la salut pública es concreten en els productes alimentaris i farmacèutics i en altres que puguin incidir en la salut dels consumidors, casos en què s'exigeix una gravetat superior del perill per a la salut que compensi la indefinició de l'objecte material. La regulació d'aquests delictes defuig una casuística indesitjable i introdueix elements valoratius per graduar les infraccions. En el cas dels delictes alimentaris, el tipus més greu s'estructura com a norma tancada, en què el compliment de la normativa alimentària no permet l'exoneració, tècnica que troba el seu sentit en la conveniència d'evitar deixar només en mans de l'Administració el control de processos d'elaboració, composició o caducitat.

Pel que fa als delictes contra el medi ambient, s'ha introduït una intervenció sense fissures en la tutela del sistema ecològic protegit a l'[article 31 de la Constitució](#). La tipificació penal es construeix sobre la violació dels controls administratius de les activitats industrials i empresarials. A partir d'aquí es configuren tipus de perill contra l'ecosistema i la salut de les persones.

Es criminalitzen també els atacs greus a l'ordenació del territori i el desenvolupament urbanístic. Sense desconèixer que, també aquí, el protagonisme essencial correspon al dret administratiu, el dret penal ha d'aspirar a prevenir de manera eficaç els danys irreversibles i greus per a l'ordenació urbanística, amb la concessió a la jurisdicció penal de competència per acordar la demolició de la construcció, sense perjudici de les indemnitzacions corresponents. També es té en compte la necessitat de protecció del patrimoni històric com a bé jurídic

autònom desvinculat dels interessos propis dels delictes patrimonials, la qual cosa permet estendre la reacció penal, fins i tot als atemptats protagonitzats pel mateix propietari del bé.

Els delictes contra la [Constitució](#) estan encapçalats per la forma més greu d'atemptat contra la subsistència mateixa de l'Estat democràtic de dret, de manera que se sancionen amb les penes més greus els comportaments que suposen un atac violent directe contra el model d'Estat adoptat per la [Constitució](#), que es corresponen aproximadament amb la figura espanyola de la rebel·lió i, de manera molt més llunyana, amb la idea de tradició germànica i anglosaxona de l'alta traïció. D'altra banda, s'introdueix la protecció, no tan sols de l'ordre constitucional, sinó també dels poders legislatiu i executiu. Per això es produeix un canvi d'òptica, de manera que allò que es protegeix no són les institucions per elles mateixes, sinó la vertebració constitucional de l'Estat. Es crea un capítol de delictes contra les institucions en què, en relació amb els coprínceps, comprèn els delictes que atemptin a la seva vida, integritat, llibertat i immunitat, i, pel que fa a la resta d'institucions, les coaccions i atemptats a la llibertat dels membres del Govern i dels consellers generals. Els atemptats a les institucions es troben complementats pels delictes electorals, en els quals es preveuen els atacs més greus contra els drets dels electors i el caràcter lliure, igual i secret del vot com a característiques essencials d'un règim democràtic. En matèria de divisió de poders, es penalitza la usurpació d'atribucions per part d'autoritat, funcionari o batlle, a més de l'incompliment de les resolucions judicials per part d'altres poders de l'Estat i la denegació de la cooperació deguda amb l'Administració de justícia o un servei públic.

En matèria de drets fonamentals i llibertats públiques es dóna un ampli tractament penal a la discriminació en les seves diverses formes, figura que es complementa amb les ofenses als grups religiosos o nacionals i contra els sentiments envers els difunts. S'ha considerat innecessària, a més de contraproductiva, una tipificació específica de l'impediment de la pràctica dels ritus religiosos o de l'assistència als actes religiosos, com la coacció per concórrer a actes religiosos, atès que ofereixen una protecció suficient i adequada dels béns jurídics constitucionalment rellevants el delicte contra l'exercici del dret de reunió i manifestació i el delicte genèric de coaccions, amb la qualificació derivada de consistir l'atemptat a la llibertat en l'impediment de l'exercici d'un dret fonamental.

Un lloc important ocupen els delictes comesos per funcionaris contra les garanties dels drets fonamentals reconeguts a la [Constitució](#), dividits segons que es tracti de les garanties de la llibertat individual o de la intimitat, referides aquestes darreres a la violació de domicili, la interceptació il·legal de comunicacions postals, telefòniques o altres i la divulgació de la informació obtinguda. En aquests delictes la penalitat es correspon amb el desvalor propi de conductes que impliquen una extralimitació en les competències atribuïdes als funcionaris quan aquestes són exercides en principi legítimament, idea que s'expressa en la major part de supòsits amb l'exigència d'haver-hi motiu legal inicial, sense la qual el delicte rebria una reprovació més intensa, reflectida en els títols corresponents als delictes contra béns jurídics individuals, concretament els delictes contra la llibertat o contra la intimitat.

Després dels delictes contra l'ordre constitucional, i com a qüestió clarament diferenciada de l'anterior, s'aborden els delictes contra l'ordre públic. En aquest títol es preveu en primer lloc la sedició, infracció caracteritzada essencialment per l'existència d'actes de violència col·lectiva però d'una transcendència menor a la de la rebel·lió, en la mesura que no tendeixen a finalitats que impliquin un atac directe al manteniment de l'ordre constitucional. Descendent a un esglaó inferior quant a gravetat i transcendència dels fets es regulen els delictes de desordres públics, que afecten el contingut mínim de l'ordre públic entès com la tranquil·litat en les manifestacions de la vida ciutadana que permet als ciutadans d'exercir plenament la seva llibertat, entre els quals s'inclouen les manifestacions il·lícites, les alteracions de serveis i subministraments i les falses alarmes. Formen part d'aquest títol els delictes d'associacions il·lícites i els de terrorisme, en els quals es té en compte la gravetat especial d'aquest tipus de criminalitat, derivada, no només de la perillositat inherent a la criminalitat organitzada, sinó també de la commoció de la vida pública i l'amenaça per a la normalitat democràtica que suposen els fets de terrorisme, aspectes que transcendeixen l'afectació dels béns jurídics individuals o socials que en puguin resultar lesionats o posats en perill en cada cas. La resposta penal al terrorisme es manifesta a més en les figures de pertinença activa, de col·laboració amb un grup terrorista i d'apologia. La intensitat i l'extensió d'aquesta resposta té com a contrapès una definició legal rigorosa dels conceptes de terrorisme i grup terrorista, que neutralitzi els perills d'expansió de les previsions del capítol, i l'oferiment de reduccions de pena en cas de penediment acompanyat de col·laboració amb la justícia.

Els delictes contra la funció pública es regulen després dels delictes contra l'ordre constitucional. Aquesta opció sistemàtica subratlla la subordinació de l'Administració a la norma fonamental i indica ja en certa mesura la funcionalitat de les infraccions que recull el Codi. En aquest àmbit, s'ha considerat imprescindible un canvi fonamental en l'òptica d'anàlisi, tot evitant la protecció de l'Administració per se, del seu prestigi o dignitat, per tal de protegir el desenvolupament de la funció pública com a veritable objecte de tutela: l'activitat pública, els serveis que els diferents poders de l'Estat donen als ciutadans en el marc d'un estat de dret, democràtic i social. En resum, l'Administració ha d'actuar sotmetent-se plenament a la llei i regida pels principis d'objectivitat i eficàcia, perquè és així com ho disposa l'[article 72.3 de la Constitució](#). El títol conté un llarg catàleg de delictes comesos des de l'Administració pública, que, per tant, adopten una estructura de delictes especials que tenen l'autoritat o el funcionari com a subjecte actiu: en primer lloc, la prevaricació, definida a partir de la idea d'arbitrarietat, i després conductes com la infidelitat en la custòdia de documents i la violació de secret, el malbaratament de cabals públics i altres abusos en l'exercici de la funció, amb atenció especial als supòsits d'abús d'informació privilegiada. Pel que fa al tractament de la corrupció, es comprèn el suborn i el tràfic d'influències i es penalitza, amb la graduació necessària de la pena segons la gravetat de cada supòsit, tant qui és subornat com qui suborna, i es concedeix un tractament autònom a la corrupció judicial. Per tal de delimitar adequadament la desvaloració que mereixen els diferents supòsits imaginables, s'adopta la figura típica de la concussió, pròpia, entre altres, del dret francès, en la qual es dóna resposta als supòsits en què el particular no es troba en una posició de col·laborador en l'acte il·lícit, sinó que apareix més aviat com a víctima d'un abús de poder. Una novetat significativa és la inclusió, dins del títol dedicat als delictes contra la funció pública, dels delictes comesos contra aquest bé jurídic des de l'exterior de l'Administració, protagonitzats per particulars. Aquesta opció permet donar un caràcter més funcional i de ressonàncies menys autoritàries a infraccions ja tradicionals com ara la resistència i la desobediència, ubicar de manera més adequada la usurpació de funcions públiques i substituir antigues figures per noves tipologies dotades d'una nova funcionalitat, com l'antic atemptat a funcionaris, que és substituït per un nou delicte d'obstaculització de funcions públiques, acompanyat per una altra figura d'obstaculització de l'execució de resolucions administratives.

El que s'ha dit respecte de l'Administració pública és aplicable, amb les seves especificitats, a l'Administració de justícia. Es tracta de protegir l'Administració de justícia no per ella mateixa, sinó com a suport de l'activitat del poder judicial. Certament, encara que aquest títol reculli les conductes tant de funcionaris com d'altres col·laboradors (advocats i procuradors) i particulars, no tots els atacs hi podran ser recollits i molts ja es troben tipificats en altres llocs, com per exemple la inviolabilitat del domicili. El títol s'inicia amb la prevaricació judicial, en les seves formes dolosa i culposa, com a supòsit més greu (almenys en la primera de les seves formes) d'atemptat contra l'Administració de justícia comès des del seu si. Es castiga també la denegació de justícia o non liquet; l'omissió del deure d'impedir delictes o de promoure'n la persecució; l'encobriment, concebut com a figura delictiva autònoma i no com a forma de participació criminal, en les seves formes d'afavoriment real i personal; el blanqueig de diners o valors, objecte d'una reforma ja aprovada que ha marcat clarament la tendència a seguir; la realització arbitrària del propi dret; l'acusació i denúncia falses; la simulació de delictes; el fals testimoni; l'obstrucció a la justícia, i la deslleialtat professional i processal, i s'acaba amb els atemptats contra la fase d'execució de les resolucions judicials, amb la figura del crebantament, que ha hagut d'adaptar-se a les noves sancions penals i a les noves formes d'execució.

Els delictes de falsedat, concebuts com a infraccions contra la seguretat en el tràfic jurídic, troben la seva ubicació en l'últim apartat dels delictes contra els interessos socials i estatals, amb la qual cosa es destaca el caràcter eminentment instrumental del bé jurídic protegit. El [Codi anterior](#) preveia una criminalització excessiva i no discriminadora de les falsedats documentals, i penalitzava tot tipus de falsedat en document públic i privat. La nova sistemàtica diferencia les falsedats de document públic i privat, així com les realitzades per funcionaris i per particulars. Les falsedats típiques responen a la protecció exclusiva de les tres funcions del document: funció probatòria, de perpetuació i de garantia. El nou tractament d'aquests delictes té en consideració noves realitats necessitades de resposta, com ara les derivades dels documents informàtics, l'ús de targetes de crèdit o debit, enregistraments tècnics, o la necessitat de complementar la mera falsedat amb la destrucció, el dany o l'ocultació documental. El títol conté també algunes de les anomenades falsedats personals, de difícil ubicació sistemàtica, entre les quals es troba l'intrusisme i la usurpació de la identitat d'una persona.

El catàleg de delictes conclou amb els delictes contra la comunitat internacional, seguint l'Estatut de Roma de la Cort Penal Internacional, entre els quals es diferencien clarament els il·lícits contra el dret de gentes, consistents en els atemptats més greus contra interessos d'altres estats, i el genocidi, definit d'acord amb l'evolució dels esdeveniments en l'esfera internacional, i que s'estén a les figures d'apologia i de negació del genocidi. La criminalització de fets consistents en la mera manifestació pública verbal o escrita que es justifica per la gravetat excepcional del genocidi, té en compte antecedents del dret comparat, com el delictes de negació de l'holocaust del Codi alemany, i queda subjecta a limitacions estrictes, com l'exigència de publicitat i, en el cas de la negació del genocidi, que es tracti de fets declarats com a provats per una jurisdicció. Clouen el títol els delictes contra la humanitat i els crims de guerra i d'agressió, amb descripcions típiques similars a la normativa internacional ratificada per Andorra.

La part especial del Codi acaba amb les contravencions penals. Contra el criteri que es va imposant en altres ordenaments jurídics, on les contravencions penals poden ser enteses com un anacronisme disfuncional, la realitat andorrana permet donar un paper important a aquest tradicional catàleg d'infraccions penals lleus. Lluny de deixar-se inspirar per tendències de signe despenalitzador o de caure en la temptació d'augmentar el rang de tipologies socialment poc desvalorades per elevar-les a la categoria de delictes, en l'elaboració del nou Codi s'han tingut en compte els avantatges d'una Administració de justícia penal àgil, el nou ventall de sancions i substitutius penals, el contingut superior en garanties del procés penal en comparació amb un procediment administratiu i la inferior càrrega simbòlica de tipus estigmatitzador d'un procés i una condemna penal en l'àmbit de les contravencions penals en comparació amb el que és inherent al dels delictes, de manera que es fa visible una reprovació social del fet però amb intensitat i efectes notòriament menors.

Les contravencions penals contra les persones comprenen fets objectivament greus però produïts per una imprudència lleu i les lesions, els maltractaments, les coaccions, les amenaces, la difamació i les injúries que no assoleixen la gravetat necessària per merèixer la consideració de delictes. Les contravencions penals contra el patrimoni es configuren com a conseqüència d'haver imposat una quantia mínima en els delictes patrimonials de menys gravetat i transcendència, com el furt, les estafes, les apropiacions indegudes i altres defraudacions no qualificades, els danys i el xec sense provisió. Finalment, es recullen diverses infraccions contra interessos de titularitat col·lectiva, algunes de les quals tenen un referent en conductes delictives en matèria de flora i fauna, patrimoni històric, desordres públics o desobediència i resistència, entre les quals, però, s'introdueixen comportaments que susciten una evident reprovació social i una necessitat de resposta per la seva perillositat o pel fet d'afectar sentiments socialment rellevants, com és el cas de l'abandó de xeringues, el maltractament d'animals amb crueltat, l'omissió de control d'animals perillosos, el consum públic de drogues, certs danys en béns públics o l'afectació a interessos de l'Administració de justícia.

Per finalitzar aquesta exposició de motius i a manera de resum, val a dir que s'ha pretès aconseguir un Codi complet, modern i assimilable al dret penal continental, sense oblidar ni menystenir, però, les particularitats i les característiques del Principat i el seu estatus internacional, econòmic i social.

Registreu-vos a [LesLleis.com](#) per
accedir al contingut complert d'aquesta pàgina.

[Registre gratuït](#) [Subscripció](#) [Ja Estic Registrat](#)